

Бурчак Я.О.,
здобувач освітньо-наукового рівня доктор філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»,
публічного управління та адміністрування,
Науковий керівник: **Грубов В.М.,**
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування,
Державний університет «Житомирська політехніка»

РЕГУЛЯТОРНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ, УКРАЇНСЬКИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Управління інвестиційними потоками в умовах війни та після завершення активних бойових дій набуває критичного значення для забезпечення економічної стійкості держави, її здатності до відновлення та довгострокового розвитку. Воєнні дії трансформують структуру інвестиційної діяльності, підвищують невизначеність, поглиблюють диспропорції між регіонами та секторами, а також істотно змінюють мотивацію та поведінку інвесторів. За таких умов державне регулювання інвестиційних потоків має бути спрямоване на підтримку базових секторів економіки, убезпечення критичної інфраструктури, зниження ризиковості вкладень та забезпечення передбачуваності інституційного середовища. Міжнародна практика демонструє, що ефективні механізми державного регулювання здатні мінімізувати шоки, мобілізувати приватний капітал та забезпечити структурні перетворення економіки у повоєнний період.

В умовах воєнної економіки держава вимушена переорієнтовувати інвестиційні пріоритети. Зміщення акцентів від довгострокових капіталовкладень до фінансування оборонно-промислового комплексу, логістичної інфраструктури, енергетичної стійкості та соціальних потреб супроводжується скороченням приватного інвестування. Значне підвищення безпекових ризиків, ускладнення логістики, невизначеність щодо майбутньої економічної динаміки та можливості відшкодування витрат формують середовище, яке стримує інвестиційну активність бізнесу. За цих умов державні

механізми регулювання мають передбачати інструменти кризового стимулювання, включаючи державні гарантії, податкові пільги, розвиток спеціальних економічних режимів та підтримку інвестиційних проєктів, які формують основи повоєнного відновлення[1].

Україна, як і багато інших держав, що переживали воєнні конфлікти, формує модель регулювання інвестиційної діяльності, яка поєднує національні та міжнародні інструменти. У воєнний період важливим елементом стає стабілізаційна функція держави, що виражається у забезпеченні макрофінансової підтримки, збереженні доступу до критично важливих ресурсів та створенні умов для зниження негативного впливу економічних шоків. Механізми державного регулювання покликані компенсувати ризики, які приватний бізнес не здатний взяти на себе в умовах високої невизначеності. Особливого значення набуває застосування міжнародних інструментів страхування воєнно-політичних ризиків, які забезпечують Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (MIGA) та Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD). Їхнє залучення підвищує довіру інвесторів та формує умови для участі приватного капіталу навіть у найбільш вразливих секторах.

Міжнародний досвід свідчить, що у період активних конфліктів та у повоєнний час інвестиційна політика має бути інтегрованою у стратегічну рамку національної безпеки. Держави, які успішно пройшли шлях відновлення, такі як Хорватія, Південна Корея або Руанса, здійснювали регуляторні реформи, спрямовані на стабілізацію інституційного середовища, прискорення процедур інвестування, розвиток спеціальних зон економічного росту, стимулювання експорту та залучення зовнішнього фінансування. Значна частина їхніх успіхів пов'язана з впровадженням ризик-орієнтованих підходів до інвестиційної політики, що передбачають розподіл ризиків між державою та приватним сектором, застосування механізмів змішаного фінансування та державну підтримку інноваційних кластерів.

У післявоєнний період держава має перейти від антикризового регулювання до стратегічного розвитку. Реконструкція України передбачає не лише відновлення зруйнованих об'єктів, а й модернізацію економіки відповідно до принципів стійкості, цифровізації та зеленої трансформації. Регуляторні механізми в цей час мають орієнтуватися на створення передбачуваного інвестиційного клімату, підтримку високотехнологічних секторів, розвиток державно-приватного партнерства та формування довгострокових інституційних гарантій. Важливим інструментом стає цифровізація державних сервісів, що знижує транзакційні витрати, забезпечує прозорість процедур та мінімізує корупційні ризики.

Окремої уваги потребує формування регіональної інвестиційної політики, адже території України істотно різняться за рівнем руйнувань, ресурсним потенціалом і соціально-економічними характеристиками. Регіони, які зазнали значних втрат, потребують спеціальних інвестиційних режимів, спрямованих на залучення капіталу для відновлення житлової інфраструктури, комунальних систем, транспортних вузлів та об'єктів соціальної сфери. Міжнародні приклади свідчать, що створення зон пріоритетного відновлення та інвестиційних стимулів здатне прискорити економічну активність та сприяти поверненню населення[2].

У післявоєнний період важливим чинником управління інвестиційними потоками є довіра інвесторів до державних інституцій. Довіра формується через сталість законодавства, ефективність судової системи, прогнозованість податкової політики та здатність держави виконувати зобов'язання. З огляду на це регуляторна політика має концентруватися не лише на фінансових стимулах, а й на інституційному зміцненні держави, розбудові системи верховенства права та інтеграції до європейських стандартів регулювання.

Таким чином, регуляторні механізми управління інвестиційними потоками у воєнний та післявоєнний періоди складають багаторівневу систему, яка включає антикризові заходи, інституційні реформи, стимулювання приватних інвестицій, залучення міжнародного фінансування та формування сприятливого інвестиційного клімату. Український та міжнародний досвід доводить, що

успішність відновлення та майбутнього розвитку держави на пряму залежить від здатності уряду забезпечити ефективну координацію інвестиційних процесів, мінімізувати ризики та створити умови для довгострокових капіталовкладень. В умовах глибоких трансформацій інвестиційна політика стає не лише економічним, а й стратегічним інструментом забезпечення національної безпеки та стійкого розвитку.

Список використаних джерел

1. Іванов С. В. Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів та воєн: невтрачені можливості для України. Економіка України. 2019. № 1 (686). С. 75–89.
2. Бородіна О. А., Ляшенко В. І. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. Вісник економічної науки України. 2022. № 1 (42). С. 121–134.